

LIETUVOS RESPUBLIKOS VALSTYBĖS KONTROLĖ

Lietuvos Respublikos žemės ūkio
ministerijai
Gedimino pr. 19, 01103 Vilnius

VALSTYBINIO AUDITO IŠVADA

2012 m. liepos 19 d. Nr. 9-48
Vilnius

Mes atlikome Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerijos 2011 metų konsoliduotųjų finansinių ir biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinių bei valstybės lėšų ir turto valdymo, naudojimo ir disponavimo jais teisėtumo ir jų naudojimo įstatymų nustatytiems tikslams per 2011 metus auditą.

Vadovybės atsakomybė

Žemės ūkio ministerijos vadovas arba jo įgaliotas administracijos vadovas yra atsakingas už konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkinio parengimą ir teisingą pateikimą pagal Lietuvos Respublikos viešojo sektoriaus apskaitos ir finansinės atskaitomybės standartus, konsoliduotųjų biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinio parengimą ir teisingą pateikimą pagal Lietuvos Respublikos teisės aktus, reglamentuojančius šio rinkinio sudarymą, valstybės lėšų ir turto valdymo, naudojimo ir disponavimo jais teisėtumą ir jų naudojimą įstatymų nustatytiems tikslams bei efektyvią vidaus kontrolę.

Auditoriaus atsakomybė

Mūsų pareiga, remiantis atliktu auditu, pareikšti nuomonę dėl Žemės ūkio ministerijos konsoliduotųjų finansinių ir biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinių bei dėl valstybės lėšų ir turto valdymo, naudojimo ir disponavimo jais teisėtumo ir jų naudojimo įstatymų nustatytiems tikslams.

Auditą atlikome pagal Valstybinio audito reikalavimus, kuriuose nurodyta auditą planuoti ir atlikti taip, kad būtų gautas pakankamas užtikrinimas dėl konsoliduotųjų finansinių ir biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinių duomenų tinkamo ir teisingo pateikimo, valstybės lėšų ir turto valdymo, naudojimo ir disponavimo jais teisėtumo ir jų naudojimo įstatymų nustatytiems tikslams. Audito metu surinkome įrodymus, kuriais pagrindėme Žemės ūkio ministerijos apskaitos sistemos ir vidaus

kontrolės, konsoliduotųjų finansinių ir biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinių parengimo ir pateikimo, valstybės lėšų ir turto valdymo, naudojimo ir disponavimo jais teisėtumo ir jų naudojimo įstatymų nustatytiems tikslams vertinimus. Manome, kad surinkti audito įrodymai suteikia pakankamą pagrindą auditoriaus nuomonei pareikšti.

Neigiamos nuomonės dėl konsoliduotųjų finansinių ir biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinių pagrindas

Ministerija neužregistravo dalies ateinančių laikotarpių sąnaudų ir įsipareigojimo sumokėti tarptautinės organizacijos nario mokesčio. Todėl ministerijos konsoliduotojoje Finansinės būklės 2011-12-31 ataskaitoje ateinančių laikotarpių sąnaudos ir trumpalaikiai įsipareigojimai nurodyti 429,4 tūkst. Lt mažesni (ataskaitos 1.1.1 skirsnis, 8–9 psl.).

Nebuvo galimybės gauti tinkamų ir pakankamų įrodymų, kad konsoliduotojoje Finansinės būklės ataskaitoje pagal 2011 m. gruodžio 31 d. duomenis teisingai nurodyta dalis šių straipsnių likučių: per vienus metus gautinos sumos (C.III eil.) – 60 853,4 tūkst. Lt; trumpalaikiai įsipareigojimai (E.II eil.) – 96 164,9 tūkst. Lt, nes ministerijai pavaldi Nacionalinė mokėjimo agentūra ES paramos priemonių, SAPARD lėšų ir Nacionalinės paramos priemonių lėšų apskaitą tvarkė ne pagal Viešojo sektoriaus apskaitos standartų nustatytą privalomąjį sąskaitų planą, kai kurių lėšų šaltinių apskaitą tvarkė skirtingose informacinėse sistemose ir pagal skirtingas sąskaitas, neužtikrindama Buhalterinės apskaitos įstatymo reikalavimų apskaitą tvarkyti taip, kad apskaitos informacija būtų tinkama, objektyvi ir palyginama, išsami ir naudinga vidaus ir išorės informacijos vartotojams (ataskaitos 1.1.2 skirsnis, 9–10 psl.).

Negalėjome gauti tinkamų ir patikimų įrodymų, kad Valstybinės augalininkystės tarnybos apskaitos registruose ir Finansinės būklės ataskaitoje pagal 2011 m. gruodžio 31 d. duomenis teisingai nurodyta dalis šių straipsnių likučių: pastatai (II.2 eil.) – 28 588,2 tūkst. Lt ir infrastruktūros ir kiti statiniai (II.3 eil.) – 4 391,5 tūkst. Lt, nes tarnybos apskaitoje ilgalaikio turto sąskaitose užregistruoti 1 056,5 tūkst. Lt įsigijimo vertės pastatai ir statiniai, nesant jų vertę pagrindžiančių dokumentų ir minėti statiniai neįregistruoti Nekilnojamojo turto registre (ataskaitos 1.1.3 skirsnis, 10–11 psl.).

Ministerijai pavaldi įstaiga Nacionalinė žemės tarnyba neužregistravo atidėjinių kompensacijoms už žemę išmokėti, neteisingai atliko esminės klaidos, susijusios su ankstesnių laikotarpių atidėjinių registravimu, taisymą, klaidingai registravo žemės pardavimo išsimokėtinai ūkines operacijas – apskaitos registruose nurodytos sumos nesutapo su nurodytomis sutartyse ar kituose dokumentuose, kai kuriais atvejais gautinos sumos nesumažintos pirkėjų sumokėtomis sumomis, registruojant ilgalaikes gautinas sumas nurodyta visa suma, neišskiriant einamųjų metų dalies, neteisingai apskaičiuotos ir apskaitytos gautinos palūkanos, delspinigiai, neteisingai skaičiuotas ilgalaikių ir trumpalaikių gautinų sumų nuvertėjimas, neatlikta gautinų sumų

inventorizacija ir nesuderinti gautinų sumų likučiai su žemės pirkėjais. Todėl negalėjome patvirtinti, kad konsoliduotosiose finansinėse ataskaitose pagal 2011 m. gruodžio 31 d. duomenis teisingai nurodyta dalis šių straipsnių likučių: Finansinės būklės ataskaitoje: ilgalaikis finansinis turtas (A.III eil.) – 303 039 tūkst. Lt; gautinos sumos už turto naudojimą, parduotas prekes, turtą, paslaugas (C.III.4 eil.) – 15 105,7 tūkst. Lt; kitos gautinos sumos (C.III.6 eil.) – 8 128,2 tūkst. Lt; kiti trumpalaikiai įsipareigojimai (E.II.12 eil.) – 4 045,5 tūkst. Lt; sukauptos mokėtinos sumos (E.II.11 eil.) – 317 043 tūkst. Lt; Veiklos rezultatų ataskaitoje: nuvertėjimo ir nurašytų sumų sąnaudos (B.VIII eil.) – 6 232 tūkst. Lt; finansavimo iš valstybės biudžeto pajamos (A.I.1 eil.) – 6 232 tūkst. Lt; pervestinos pagrindinės veiklos kitos pajamos (A.III.2 eil.) – 112 963,7 tūkst. Lt; finansinės ir investicinės veiklos rezultatas (E eil.) – 3,2 tūkst. Lt. Taip pat neteisingai nurodyti šie likučiai: Finansinės būklės ataskaitoje: ilgalaikių atidėjinių einamųjų metų dalies ir trumpalaikių atidėjinių (E.II.1 eil.) likutis – 1 488,1 tūkst. Lt mažesnis, taip pat šia suma mažesnis finansavimo sumų iš valstybės biudžeto (D.I eil.) likutis; Veiklos rezultatų ataskaitoje: nuvertėjimo ir nurašytų sumų sąnaudos (B.VIII eil.) – 6 488,1 tūkst. Lt mažesnės, taip pat šia suma mažesnės finansavimo iš valstybės biudžeto pajamos (A.I.1 eil.) (neatsižvelgiant į tai, kad negalėjome gauti patikimų įrodymų dalies šių sąskaitų likučių teisingumui patvirtinti) (ataskaitos 1.1.4.1 ir 1.1.4.2 skirsniai, 12–20 psl.).

Nacionalinė žemės tarnyba Nekilnojamojo turto registre įregistruotą ir laisvos žemės fondo žemę po pirminio pripažinimo finansinėse ataskaitose nurodė netinkamai nustatyta tikrąja verte, o žemės sklypus įsigytus visuomenės poreikiams iš žemės savininkų, pirminio pripažinimo metu netinkamai apskaitė ne įsigijimo savikaina, o vidutine rinkos verte. Dėl to negalėjome patvirtinti, kad konsoliduotojoje Finansinės būklės ataskaitoje pagal 2011 m. gruodžio 31 d. duomenis teisingai nurodytas žemės (A.II.1 eil.) likutis – 51 629 417,7 tūkst. Lt ir tikrosios vertės rezervo (F.II.1 eil.) likutis – 25 495 219,4 tūkst. Lt (ataskaitos 1.1.4.3 skirsnis, 20–24 psl.).

Ministerija ir jai pavaldė Nacionalinė mokėjimo agentūra nesuderino Viešojo sektoriaus apskaitos ir ataskaitų konsolidavimo informacinėje sistemoje (VSAKIS) išankstinių apmokėjimų ir finansavimo sumų pagal finansavimo šaltinius bei finansavimo paskirtį, todėl negalėjome patvirtinti, kad konsoliduotojoje Finansinės būklės ataskaitoje pagal 2011 m. gruodžio 31 d. duomenis nurodyti teisingi likučiai: Išankstiniai apmokėjimai (C.II. eil.) – 76 062,3 tūkst. Lt, Finansavimo sumos iš valstybės biudžeto (D.I. eil.) – 26 393 468 tūkst. Lt, iš Europos Sąjungos, užsienio valstybių ir tarptautinių organizacijų (D.III. eil.) – 68 643,9 tūkst. Lt bei Kitų šaltinių (D.IV. eil.) – 2 996,8 tūkst. Lt (ataskaitos 1.2 poskyris, 28–29 psl.).

Suvestinėje Biudžeto išlaidų sąmatos įvykdymo 2011-12-31 ataskaitoje kitų išlaidų einamiesiems tikslams (2.8.1.1.1.02) ekonominės klasifikacijos straipsnio kasinės išlaidos nurodytos 5 273,0 tūkst. Lt didesnės, o kitų paprastųjų išlaidų atitinkamų straipsnių (darbo užmokesčio ir

socialinio draudimo, prekių ir paslaugų naudojimo) – šia suma mažesnės, nes kitiems subjektams asignavimai skirti neatskleidus jų pagal ekonominę paskirtį (ataskaitos 2.2.1 skirsnis, 30–31 psl.).

Neigiama nuomonė dėl konsoliduotųjų finansinių ir biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinių

Mūsų nuomone, dėl neigiamos nuomonės pagrindą sudarančių dalykų poveikio Žemės ūkio ministerijos 2011 metų konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkinys visais reikšmingais atžvilgiais neparodo tikros ir teisingos Žemės ūkio ministerijos ir jos pavaldžių įstaigų 2011 m. gruodžio 31 d. finansinės būklės, 2011 metų veiklos rezultatų, grynojo turto pokyčių ir pinigų srautų pagal Lietuvos Respublikos viešojo sektoriaus apskaitos ir finansinės atskaitomybės standartus, o konsoliduotųjų biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinys nėra visais reikšmingais atžvilgiais parengtas ir pateiktas pagal Lietuvos Respublikos teisės aktus, reglamentuojančius šio rinkinio sudarymą.

Sąlyginės nuomonės dėl valstybės lėšų ir turto valdymo, naudojimo, disponavimo jais teisėtumo ir jų naudojimo įstatymų nustatytiems tikslams pagrindas

Vertinant ministerijos valstybės rezervo atsargų įsigijimą, nustatyti teisės aktų pažeidimai, be to, negalėjome gauti tinkamų ir patikimų įrodymų, kad biudžeto lėšos panaudotos teisėtai ir pagrįstai už faktiškai į valstybės rezervą perduotas atsargas (šioje pastraipoje išdėstyta informacija, susijusi su žemės ūkio ministerijos duomenimis, sudarančiais tarnybos paslaptį ir žymima slaptumo žyma „Riboto naudojimo“ (ataskaitos 2.1 poskyris, 29 psl.)).

Ministerija, nesivadovavo Biudžeto sandaros įstatymu ir Valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų sudarymo ir vykdymo taisyklėmis, nes skyrė 5 273,0 tūkst. Lt asignavimų kitiems subjektams programai vykdyti „viena eilute“, ne pagal ekonominės klasifikacijos straipsnius (ataskaitos 2.2.1 skirsnis, 30–31 psl.).

Ministerija nevykdė Biudžeto sandaros įstatyme numatytos pareigos užtikrinti programų vykdymo ir paskirtų asignavimų naudojimo teisėtumą, ekonomiškumą, efektyvumą ir rezultatyvumą, nes lėšas žirgų genetinių išteklių išsaugojimui paskirstė nepagrindusi jų poreikio pagrįstais skaičiavimais, be to, 1 143,1 tūkst. Lt skyrė trakėnų veislės žirgų išlaikymui, nors Lietuvos ūkinių gyvūnų genetinių išteklių išsaugojimo programoje nėra numatyta remti šios veislės žirgus (ataskaitos 2.2.2 skirsnis, 31–34 psl.).

Ministerija, nesilaikė Biudžeto sandaros ir Buhalterinės apskaitos įstatymų ir Valstybės biudžeto lėšų išdavimo iš valstybės išdo sąskaitos taisyklių, nes pavaldžiai biudžetinei įstaigai Nacionalinei mokėjimo agentūrai lėšas (2 591 919,2 tūkst. Lt) – skyrė pagal agentūros pateiktas pinigų užsakymo paraiškas, nepatvirtinusi atitinkamų programų sąmatų, be to, rengė paraiškas mokėjimui per išdą ir nurodė kasines išlaidas, nepagrindusi šių ūkinių operacijų apskaitos dokumentais (ataskaitos 2.6 poskyris, 40 psl.).

Ministerija biudžeto lėšas (76,1 tūkst. Lt) automobilių nuomai naudojo, įsigydama nuomos paslaugas be realios konkurencijos tarp tiekėjų ir konkurso sąlygose numatydamą papildomus,

nebūtinus reikalavimus automobiliams, galėjusius padidinti jų nuomos kainą ir laiku nenutraukusi sudarytos sutarties, taigi nesilaikė Viešųjų pirkimų įstatymo (ataskaitos 2.7 poskyris, 41–42 psl.).

Ministerija skyrė valstybės investicijų programos 1 470,5 tūkst. Lt lėšų valstybės įmonei turtui įsigyti, nurodydama šia suma padidinti įmonės savininko kapitalo (ataskaitos 4.6 poskyris, 57–58 psl.).

Ministerijai pavaldžios įstaigos – Valstybinė augalininkystės tarnyba, Programos „Leader“ ir žemdirbių mokymo metodikos centras, Nacionalinė žemės tarnyba – nesilaikė Biudžeto sandaros įstatymo, nes programoms vykdyti pirmiau naudojo biudžeto asignavimus, o ne pajamų įmokas (ataskaitos 2.3 poskyris, 35–36 psl.).

Nacionalinė žemės tarnyba 22,4 tūkst. Lt biudžeto asignavimų panaudojo ateinančių metų išlaidoms dengti ir negražino šių lėšų į biudžetą (ataskaitos 2.4 poskyris, 37 psl.).

Žuvininkystės tarnyba dėl Lietuvos valstybinio žuvinivaisos ir žuvininkystės tyrimų centro priimtų neteisėtų darbuotojų atleidimo įsakymų, nesilaikydama Biudžeto sandaros įstatymo reikalavimų, 199,4 tūkst. Lt valstybės biudžeto lėšų panaudojo neracionaliai ir neefektyviai, ne programai vykdyti, nes sumokėjo neteisėtai atleistiems darbuotojams darbo užmokestį už priverstinės pravaikštos laiką (ataskaitos 2.5 poskyris, 37–40 psl.).

Nacionalinė žemės tarnyba apskaitą tvarkė ir mokėjimus vykdė, vadovaudamasi įstaigos finansų kontrolės taisyklėmis, neatitinkančiomis Buhalterinės apskaitos ir Vidaus kontrolės ir vidaus audito įstatymo reikalavimų, be to, paraiškas teritorinių skyrių išlaidoms padengti rengė be išlaidas pagrindžiančių dokumentų ir neužtikrino tinkamos sutarčių vykdymo kontrolės (ataskaitos 2.8 poskyris, 42–44 psl.).

Valstybinė kiaulių veislininkystės stotis neteisėtai panaudojo 1 606,2 tūkst. Lt, nes sausų kombinuotųjų pašarų pirkimą įvykdė nesilaikydama Viešųjų pirkimų įstatymo, pasirinkusi netinkamą neskelbiamų derybų pirkimo būdą, sudarytoje sutartyje nenustatė perkamų pašarų kiekio ir kainos, neatliko kitų pagal įstatymą reikalaujamų procedūrų (ataskaitos 2.9 poskyris, 44–46 psl.).

Valstybinė augalininkystės tarnyba apskaitė Nekilnojamojo turto registre jos vardu neįregistruotus statinius bei patalpas ir patikėjimo teise valdomus statinius (3 348 m²) ir įrenginius naudojo teisės aktuose nustatyta tvarka nesudariusi ar neatnaujinusi po jais esančių valstybinės žemės sklypų panaudos sutarčių (ataskaitos 1.1.3 skirsnis, 10–11 psl., 2.10 poskyris, 46–47 psl.).

Sąlyginė nuomonė dėl valstybės lėšų ir turto valdymo, naudojimo, disponavimo jais teisėtumo ir jų naudojimo įstatymų nustatytiems tikslams

Mūsų nuomone, išskyrus poveikį, kurį turi sąlyginės nuomonės pagrindą sudarantys dalykai, Žemės ūkio ministerija ir jai pavaldžios įstaigos visais reikšmingais atžvilgiais 2011 metais valstybės lėšas ir turtą valdė, naudojo, disponavo jais teisėtai ir naudojo įstatymų nustatytiems tikslams.

Valstybinio audito išvadą pateikiame kartu su valstybinio audito ataskaita ir pridedame audituotų Žemės ūkio ministerijos konsoliduotųjų finansinių ir biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinių kopijas.

1-ojo audito departamento direktorius

Laimonas Čiakas

1-ojo audito departamento vyriausioji valstybinė
auditorė

Aina Aleškevičienė